

รายงานสรุปผลการดำเนินการ

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อ “คำบอกเล่าประสบการณ์ภาคสนามการสังเกตการณ์
ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง”

เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓

ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนาระบบงานและพัฒนาบุคลากร สำนักบริหารกลาง

สารบัญ

	หน้า
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๑
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๑
จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๑
งบประมาณ	๒
สาระสำคัญผลการดำเนินงาน	๒
รูปภาพกิจกรรม	๕
รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม	๖

สรุปผลการดำเนินการ

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อ “คำบอกเล่าประสบการณ์ภาคสนามการสังเกตการณ์ ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง”

เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักบริหารกลางในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ “ทบทวนแผนการจัดการความรู้ของหน่วยงานตั้งต้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓” เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในองค์กร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยหน่วยงานตั้งต้นได้มีข้อเสนอให้จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารในฐานะผู้กำหนดนโยบายกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งสร้างความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในหน่วย ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งสร้างความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน จึงกำหนดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “คำบอกเล่าประสบการณ์ภาคสนามการสังเกตการณ์ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง” ขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในองค์กร รวมทั้งสร้างพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในหน่วยงาน

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ บุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคนิคในการสังเกตการณ์ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง รวมถึงการแสดงตน บุคลิกภาพและการแต่งกาย

๓.๒ หน่วยงานมีพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง

๔. จำนวนผู้เข้ารับการอบรม

ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๕๕ คน

๕. งบประมาณ

ดำเนินการโดยไม่ใช้งบประมาณ

๖. สารสำคัญผลการดำเนินงาน

๖.๑. ทักษะ เทคนิคในการสังเกตการณ์ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง

๑) การจัดเก็บและบันทึกข้อมูล โดยใช้แบบรายการตรวจสอบ (Checklist) ซึ่งได้เสนอต่อที่ประชุม กสม. เพื่อทราบแล้ว โดยมีรายละเอียดในการจดบันทึก ดังนี้

- ๑.๑) ชื่อการชุมนุม
- ๑.๒) ชื่อแกนนำผู้ชุมนุม
- ๑.๓) เส้นทางเคลื่อนที่ของกลุ่มผู้ชุมนุม
- ๑.๔) ลักษณะการชุมนุม
- ๑.๕) การแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มผู้ชุมนุม
- ๑.๖) สถานที่การชุมนุม
- ๑.๗) วันและเวลาการชุมนุม
- ๑.๘) วันและเวลาการเข้าสังเกตการณ์
- ๑.๙) จำนวนผู้เข้าชุมนุม (โดยประมาณ)
- ๑.๑๐) อุปกรณ์ที่เจ้าหน้าที่ใช้ (โล่/กระบอง ฯลฯ)
- ๑.๑๑) การดูแลผู้ชุมนุมของหน่วยงานรัฐ เช่น โรงพยาบาล รพสุขา และการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกอื่นๆ

- ๑.๑๒) การขัดขวางการชุมนุมของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ๑.๑๓) รูปแบบการเก็บหลักฐาน (ถ่ายภาพ/วิดีโอ)
- ๑.๑๔) ลักษณะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐของสำนักงาน กสม.
- ๑.๑๕) ประเภทกลุ่มผู้ชุมนุม (เด็ก / ผู้หญิง/คนพิการ)
- ๑.๑๖) การยุติการชุมนุม (ด้วยความสมัครใจ/จากเจ้าหน้าที่รัฐ)
- ๑.๑๗) เหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การยั่วยุหรือการทำหาย
- ๑.๑๘) ข้อสังเกตต่อการชุมนุม เช่น การตัดสัญญาณโทรศัพท์ รพสุขาไม่เพียงพอ เป็นต้น

๒) รูปแบบการลงพื้นที่ในสถานการณ์การชุมนุม

๒.๑) ขั้นตอนเตรียมการ

- (๑) แบ่งทีมงานเจ้าหน้าที่ และมอบหมายหน้าที่
- (๒) แบ่งโซนพื้นที่
- (๓) นัดหมายทีมงานเจ้าหน้าที่
- (๔) เตรียมอุปกรณ์สื่อสาร (โทรศัพท์/ไลน์กลุ่ม)
- (๕) การทำประกันชีวิต

๒.๒) ขั้นตอนการลงพื้นที่

- (๑) มีหนังสือถึงเจ้าหน้าที่รัฐผู้ดูแลการชุมนุม เช่น ตำรวจ ทหาร
- (๒) เจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูล จับประเด็น และบันทึกข้อมูลจัดส่งเข้ากลุ่มไลน์
- (๓) เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลในกลุ่มไลน์ โดยปฏิบัติงานอยู่นอกพื้นที่การชุมนุม

(บ้านพัก)

๓) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมชุมนุม เจ้าหน้าที่รัฐ และมือที่สาม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเหตุการณ์ความรุนแรงจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาตึกที่มีผู้ชุมนุมจำนวนน้อย

๔) ตัวอย่างการเข้าเก็บข้อมูลในเหตุการณ์การชุมนุม โดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ของ กสม. ได้เข้าพื้นที่เก็บข้อมูลหลักฐานภายหลังเกิดเหตุความรุนแรงแล้ว โดยดำเนินการ ดังนี้ ๑) เก็บข้อมูลหลักฐาน จากวิถีกระสุนและภาพข่าวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ และ ๒) สอบถามข้อมูลจากพยานซึ่งเป็นชาวบ้านที่พักอาศัยอยู่บริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งในการเก็บข้อมูลหลักฐานดังกล่าวกระทำได้อย่างยากเนื่องจากเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นไปแล้ว จึงได้มีการปรับแผนในการเก็บข้อมูลฐานในเหตุการณ์การชุมนุมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยให้เจ้าหน้าที่ของ กสม. ลงพื้นที่สังเกตการณ์ในพื้นที่ในขณะมีการชุมนุม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและทันทั่วทั้ง

๖.๒ การแสดงตน บุคลิกภาพและการแต่งกาย

๑) ลักษณะการเข้าไปในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑) สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ หากมีความรุนแรงก็จะไม่เข้าไปอยู่ในกลุ่มผู้ชุมนุม (อยู่ฝั่งเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐ)

๑.๒) วัยของเจ้าหน้าที่ กสม. หากมีอายุน้อยจะไม่อยู่ใกล้สถานที่ชุมนุมเกินไป เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒) การเข้าร่วมสังเกตการณ์ จะยึดหลักสิทธิมนุษยชน (ร่วมวางแผนและแก้ไข้ปัญหา)

๓) ตัวอย่าง โดยเหตุการณ์การชุมนุมที่สำนักงานเขตหลักสี่ (เหตุการณ์มือปืน Popcorn)

๓.๑) สถานการณ์โดยทั่วไป

- มีเด็ก สตรี และผู้สูงอายุอยู่ในสำนักงานเขต
- แคนนำผู้ชุมนุมอยู่หน้าสำนักงานเขต
- เจ้าหน้าที่ทหาร (ไม่ติดอาวุธ) เข้าพื้นที่ระงับเหตุการณ์

๓.๒) ขั้นตอนการเข้าตรวจสอบในพื้นที่

- กสม. ได้รับการประสานจาก UN
- เจ้าหน้าที่ กสม. แสดงตนขอเข้าสังเกตการณ์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหาร
- เน้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นหลัก

๔) เปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสีย ในการแต่งกายด้วยเครื่องแบบหรือมีสัญลักษณ์

๔.๑) ข้อดี

- เป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจ
- เป็นไปตามหลักสากล โดยแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่

(๑) แบบเป็นทางการ เจ้าหน้าที่แต่งเครื่องแบบและพกบัตรเจ้าหน้าที่รัฐ กรณี กสม. มาเลเซีย จะสวมเสื้อกั๊กสะท้อนแสงและติดบัตรเฉพาะกิจ

(๒) แบบไม่เป็นทางการ เจ้าหน้าที่แต่งการชุดดำ สวมรองเท้าวางเท้า และพกบัตรประจำตัวประชาชน

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่อาจจะแสดงตนต่อผู้ที่ติดต่อกับแกนนำการชุมนุม เช่น UN Humanrightwatch เป็นต้น

๔.๒ ข้อเสีย

- อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง
- อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ความรู้เกี่ยวกับการสังเกตการณ์ในสถานการณ์การชุมนุมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๒) ควรจัดทำประกันอุบัติเหตุแบบกลุ่มให้แก่เจ้าหน้าที่ กสม. นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๓) ควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อเท็จจริง (Data) ให้เป็นข้อมูลที่ประมวลผลแล้ว (Information)

๔) ควรติดตามข้อมูลและจำลองเหตุการณ์

๕) ควรมีเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

๖.๔ ข้อควรพึงระวัง

๑) ต้องแยแยะมุมมอง/ความรู้สึกส่วนตัวออกจากสถานการณ์จริง ไม่ยึดติดความเป็นเจ้าหน้าที่

๒) ต้องยึดความเป็นกลาง

๓) ต้องไม่จดบันทึกข้อมูลในที่ชุมนุม

๔) เน้นความปลอดภัยเป็นหลัก

ภาพกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อ “คำบอกเล่าประสบการณ์ภาคสนามการสังเกตการณ์
ในสถานการณ์ชุมนุมทางการเมือง”

เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓
ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้ร่วมถ่ายทอดคำบอกเล่าประสบการณ์การปฏิบัติงาน

๑. นายอัญญะรัฐ เองฉ้วน รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นางสาววันรุ่ง แสงแก้ว ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๕
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๓. นางสาวกิตติพร บุญอ่ำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๑
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักบริหารกลาง

๒. นางธัญลักษณ์ นัยสินธุ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
๓. นายโรจน์ จินตมาศ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๔. นางสาวรัชดา เนติชัยธรรม นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๕. นางสาวสุนนมาลย์ กล้าใจ เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๖. นางสาวพนิดา บุญเทศนา เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๗. นางสาวจิราพร ศรีเพชรแก้ว เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๘. นางสาวช่อผกา เพ็งวรรณ นักจัดการงานทั่วไป
๙. นางสาวชมพูนิกซ์ ณ นคร นักจัดการงานทั่วไป

สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐. นางสาวชลธิชา พนมหอม นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๑๑. นายบัณฑิต หอมเกษ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑๒. นางชมพูนุท ป้อมป้องศึก ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๒
๑๓. นางดวงสมร หมอกแก้ว นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการพิเศษ
๑๔. นางสาวกุลภัสสรณ์ คัมภีร์ญาณนท์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการพิเศษ
๑๕. นายเนา บัวหอม นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการพิเศษ
๑๖. ว่าที่ ร.ต.พงษ์ธร กาบบัว นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๑๗. นางสาวแพรวไพลิน บุญผา นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๑๘. นายชานนท์ ชลพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๑๙. นางสาวอัญชริกา กิ่งมลิ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๒๐. นางสาวประภัสสร ปานป้อมเพชร นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๒๑. นายอภิชาติ สงวนพฤกษ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๒๒. นายวัชพงศ์ วังเลา นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๒๓. นางสาววรัลพร วัฒนสินธุ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๒๔. นายกฤษดา ชีช่วง นิติกร

๒๕. ว่าที่ ร.ต. สุทธิพงศ์ ปราบปราม	นิติกร
๒๖. นายกิตติศักดิ์ สิงห์ชัย	นิติกร
๒๗. นางสาวมาศวดี บุรณะพิมพ์	นักจัดการงานทั่วไป
๒๘. นางสาววิภาดา พันบุปผา	งานสนับสนุน

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

๓๐. นางนภัทร รัชตะวรรณ	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนเชี่ยวชาญ บังคับบัญชาข้าราชการ ในกลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
๓๑. นางมณีรัตน์ บวรพิสิฐกุล	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๓๒. นางสาววสี ภูเต็มเกียรติ	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๓๓. นางสาวนิภาวรรณ แก้วแสนทิพย์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๓๔. นางสาวเอเซีย มนต์ศรีรัฐ โนริเอกา	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
๓๕. นายวรพล ครุฑเนตร	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๓๖. นางสาวอัจฉรา แสงประทุม	นักประชาสัมพันธ์

สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

๓๗. นางสาวลดดาพร เผ่าเหลืองทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์ สิทธิมนุษยชน ๒
๓๘. นางสาวรักษณาลี ดอนสนธิ์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๓๙. นายพิสิฐ ชินานุพันธ์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๔๐. นางสาวจุภาภา อำไพรัตน์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๔๑. นายศรัทธาวุฒิ จันชนันท์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
๔๒. นางสาวพรวิทย์ มีมากบาง	นักวิชาการสิทธิมนุษยชน
๔๓. นางสาวศิริวรรณ ตริทศกุล	นักจัดการงานทั่วไป

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

๔๔. นางเพ็ชรา เปลียนศิริ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ๑
๔๕. นายพรชัย น้อยบ้านไฉ่	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการพิเศษ
๔๖. นางสาวทิพย์ธีรา รัมมณีย์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๔๗. นางสาวอณิษภัทร สิทธิดำรงค์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
๔๘. นางสาววารณี เตียงแก้ว	นักจัดการงานทั่วไป

สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน

๔๙. นางสุพรรณิ ชาตีสุข	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย
------------------------	--

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

๕๐. นางสาววรพร นรเศรษฐวิวัฒน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาระบบงานและพัฒนานุเคราะห์
๕๑. นางสาวณัฐธิดา คงนุรัตน์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
๕๒. นายครรชิต เพิ่มลาภ	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
๕๓. นางสาวฐิติมา คงรุ่งเรือง	นักจัดการงานทั่วไป
๕๔. นายธีรณัย แนนอุดร	นักจัดการงานทั่วไป
๕๕. นางสาวสุทธารัตน์ ไชยเลิศ	งานจัดการทั่วไป

